

ტაბიძე 2016: ტაბიძე გ. *ლექსები (1915-1920). თხზულებანი თხუთმეტ ტომად.* ტ. II. თბილისი: ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა, 2016.

წიფურია 2008: წიფურია ბ. „პოსტმოდერნიზმი“. წიგნში: *ლიტერატურის თეორია. XX ს. ძირითადი მეთოდოლოგიური კონცეფციები და მიმდინარეობები.* თბილისი: ლიტერატურის ინსტიტუტის გამომცემლობა, 2008.

ხარანაული 2020: ხარანაული ბ. *ბოლოშემართული შაშვი გრძნობას ვერ აგნებს.* თბილისი: გამომცემლობა „ინტელექტი“, 2020.

ხინთიბიძე 1987: ხინთიბიძე აკ. *გალაკტიონის პოეტიკა.* თბილისი: თსუ გამომცემლობა, 1987.

Maia Burdiashvili

Georgia, Kvareli

PhD Student

**Different Variations of the Artistic Narrative of the Pandemic:
Albert Camus’ „The Plague“, Gabriel Garcia Marquez’s
„Love in time of Cholera“ and Jaba Zarqua’s
„The first lane of Vazha-Pshavela“**

Summary

Historical experience has shown that pandemic radically changes pre-pandemic life style. The values is being re-evaluated and all the problems that seemed to be covered before are coming to the fore with all their intensity. Literature expresses the impact of pandemic on people’s lives from different sides. Putting different accents depends on both – the Epoch and the author’s individual point of view and the quarantine and isolation have a significant impact on the chronotope of the text as well. The subject of our discussion is Albert Camus’ “The Plague”, Gabriel Garcia Marquez’s “Love in time of Cholera” and Jaba Zarqua’s “The first lane of Vazha-Pshavela” what are instant reflections on the pandemic. We will focus on the purpose for which these texts were created, how the past catastrophes became not only an integral part of the authors’ point of view

but foundation for a new philosophical thought. We are supposed to talk about the role of quarantine and isolation, how they transform the time and space described in the texts, what kind of metamorphosis they push the characters to. Comparative analysis of research texts reveals many interesting things.

Key word: pandemic, literature, metamorphosis.

მაია ზურდიაშვილი

საქართველო, ყვარელი

დოქტორანტი

ჟამიანობის მხატვრული ნარატივის სხვადასხვაგვარი ვარიაციები: ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“, გაბრიელ გარსია მარკესის „სიყვარული ჟამიანობის დროს“ და ჯაბა ზარქუას „ვაჟა-ფშაველას I ჩიხი“

ინფექციურ-ვირუსული დაავადებები წარმოადგენენ იმ მრავალ გამოწვევათა ნაწილს, რომელთაგანაც ადამიანს ბრძოლა უწევდა და უწევს დღესაც. მათი გავრცელების არეალი ზოგჯერ ისე იზრდება, რომ ფარავს მთლიან კონტინენტებსაც კი. ეპიდემია და მისგან გამოწვეული კატასტროფები არაერთ მწერალს უქცევია თავისი ნარატივის ძირითად თემად. საყურადღებოა ის ფაქტი, თუ რა მიზანი ამომრავებდათ, ზოგჯერ თუ ყოველივე ეს იყო მათთვის რეალობის რეფლექსია, ყოფილა ისეც, რომ უბრალოდ მწერლის შინაგანი მსოფლგანცდის ნაწილი გამხდარა. ჩვენს მიერ შერჩეული საკვლევი ტექსტები, ალბერ კამიუს „შავი ჭირი“, გაბრიელ გარსია მარკესის „სიყვარული ჟამიანობის დროს“ და ჯაბა ზარქუას „ვაჟა-ფშაველას I ჩიხი“, დაფუძნებულია ეპიდემიის თემაზე, თუმცა სრულიად სხვადასხვა რაკურსით წარმოგვისახავს მას. სამივე რომანი საკმაოდ რთული და მრავალშრიანია, ამიტომ მათი შედარებითი ანალიზისთვის გამოვყავით საკვლევი კითხვები. თავდაპირველად შევეცდებით პასუხი გავცეთ იმას, თუ რატომ ირჩევს მწერალი მხატვრული ტექსტის თემად ეპიდემიას და რა სიმბოლურ დატვირთვას ანიჭებს. რეალურ ცხოვრებაშიც ეპი-

დემიას ძალიან დიდი გავლენა აქვს, ის მნიშვნელოვნად ცვლის დღის წესრიგს, სამოქმედო სივრცეს. თითქმის ყოველთვის უარყოფით გავლენას ახდენს ადამიანთა ფსიქოლოგიაზე. ცვლის მათ მსოფლმხედველობას და იწყება ღირებულებების გადაფასება. ამიტომ მეორე ძირითადი აქცენტი გავაკეთეთ იმაზე, თუ როგორ იცვლება ეპიდემიის აღწერის დროს მხატვრული ტექსტის ქრონოტოპი. რა წნეხის ქვეშ ექცევიან ადამიანები და რა სახის მეტამორფოზას განიცდიან.

ზემოთ დასახელებული რომანები დაიწერა გარკვეული დროითი ინტერვალით: მეოცე საუკუნის პირველი ნახევრის დასასრულს „შავი ჭირი“, ოთხმოცდაათიანი წლების დასაწყისს „სიყვარული ჟამიანობის დროს“ და ოცდამეერთე საუკუნის მეორე ათწლეულის ბოლოს – „ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი“. ალბერ კამიუს რომანში „შავი ჭირი“ მოქმედება ხდება ქალაქ ორანში, რომელიც არის უშნო და არაფრით გამორჩეული. იქ არ არიან მტრედები, არ არის აგრეთვე ხეები და ბაღებიც და გაზაფხული ბაზრებში იყიდება. კამიუ თხრობის დასაწყისიდანვე გამოხატავს შეშფოთებას იმის გამო, რომ ქალაქის მცხოვრებლები შთანთქა ყოველდღიურობამ. მათ აზრადაც კი არ მოსდით, რომ ამ უბრალო ყოველდღიურობის გარდა არსებობს სხვა რამეც. შემდგომ როდესაც მომაკვდავი ვირთხები შემოესევა ქალაქს და ჭირი ნელნელა ადამიანებზე ინაცვლებს და მუსრს ავლებს მათ, საკითხი ამგვარად დგება: „შეიძლება ითქვას, რომ კონსიერჟების სიკვდილი მომასწავლებელი იყო შემაშფოთებელი ნიშნებით სავსე პერიოდის დასასრულისა და შედარებით უფრო მძიმე პერიოდის დასაწყისისა, როდესაც პირველი დღეების განცვიფრება თანდათან პანიკად გადაიქცა, ჩვენი თანამოქალაქეები ახლად მიხვდნენ-მანამდე კი ფიქრადაც არ გაუვლიათ, რომ ჩვენი პატარა ქალაქი იქნებოდა საგანგებოდ განკუთვნილი საიმისოდ რომ ვირთხები მზის გულზე დახოცილიყვნენ და კონსიერჟები უცნაური სენის წერა გამხდარიყვნენ. არადა თურმე ცდებოდნენ და დაუყოვნებლივ უნდა გადაესინჯათ თავიანთი წარმოდგენა სამყაროზე, ყოველივე რომ ამით დამთავრებულიყო კვლავ ჩვეულების მონებად დარჩებოდნენ. ამ წუთიდან დაიწყო შიში და მასთან ერთად განსჯაც“ (კამიუ 1988: 22) ამ შემთხვევაში პანდემიით მოვლენილი განსაცდელი

თითქოს გარკვეულ აუცილებლობასაც კი წარმოადგენს. ალბერ კამიუ მსგავს მოსაზრებას აჟღერებს „სარჩულსა და პირშიც“, მისი თქმით, ადამიანებისთვის ყოველდღიური საქმიანობა არის ხელის შემშლელიც და თავშესაფარიც. ისინი იმიზეზებენ საქმიანობას, რომ ფიქრისთვის დრო აღარ დარჩეთ და თავი აარიდონ ზედმეტ განსჯას. „შავ ჭირში“ კი ავტორი გვეუბნება, აუცილებელი არ არის მნიშვნელოვანი განსაცდელი დაგვატყდეს თავს და მაშინ დავიწყოთ ყოველივეს გადაფასება, რადგან მაშინ შეიძლება გვიანი აღმოჩნდეს. იქ უკვე სხვა ალტერნატივა აღარ არის.

ამის შემდეგ კი ყველაფერი თავდაყირა დგება, ქალაქი ექცევა დიდი ხნით იზოლაციაში, კატასტროფულად მატულობს გარდაცვლილთა რიცხვი. მრავალფეროვანია პერსონაჟთა გალერეა, არიან ისინი ვინც სარგებელს ნახულობს სენის გავრცელებით, ვისაც მემატთანედ გახდომა მოუსურვებია, ვინც თავდაუზოგავად იბრძვის ადამიანთა სიცოცხლის გადასარჩენად. შეხვდებით ასევე პერსონაჟს, რომელიც მთელი თხრობის მანძილზე ცდილობს შექმნას გამორჩეული მხატვრული ტექსტი, თუმცა ერთი ფრაზის დაწერის მეტს ვერაფრის ახერხებს. კამიუ გვიხატავს ადამიანთა მრავალნაირ ტანჯვასა და სიკვდილს დაწვრილებით. ჩვენი აზრით, ამ ყოველივეს კი ის დანიშნულება აქვს, რომ მეტად შევიყვართ სიცოცხლე და თავად ადამიანებიც. შეიძლება პარალელის გავლება გურამ დოჩანაშვილის რომანთან „სამოსელი პირველი“. მთავარი პროტაგონისტი დომენიკო საყვედურით მიმართავს თავის მხსნელ მიჩინოს: „აქ დომენიკომ ვეღარ მოითმინა, განზე მი-აბრუნა თავი, და მხარუკუდმა დაულრილა:

– ადამიანის სიკვდილს რაღად მაყურებინეთ!

მაშინვე მშვიდად უპასუხეს:

– ადამიანი რომ გყვარებოდა“ (დოჩანაშვილი 2011: 626).

ჩვენც მთელი თხრობის მანძილზე თვალს ვადევნებთ ადამიანთა ტანჯვასა და გარდაუვალ სიკვდილს. ყოველივე დაგვაფიქრებს ცხოვრების საზრისზე, რადგან როდესაც გვახსოვს სიკვდილის არსებობა, ვესწრაფვით ჩაწვდეთ ჩვენს დანიშნულებას ამ სამყაროში.

შავი ჭირის მთავარი პროტაგონისტი, ამბის მთხრობელი ბერნარ რიე ისე დაიღალა სიკვდილთან ბრძოლით, რომ დასასრულს

აღარაფერი აკვირვებს და არაფერი აღელვებს. იგი საკუთარი მე-
ულლის სიკვდილსაც კი გულგრილად ხდება. აქ თავს იჩენს პოს-
ტეპიდემიური ფსიქოლოგიური პრობლემები, ემოციური გამო-
ფიტვა და გულგრილობა. კამიუ მთელი თხრობის მანძილზე
ინარჩუნებს აბსურდულ მსოფლგანცდას. იგი ელოდება რომ ეს
ყოველივე კვლავ შეიძლება განმეორდეს. რა ცვლილებაა მოსა-
ლოდნელი? ავტორისთვის ხალხი მაინც უცვლელი რჩება და ამ
ყოველივეს აღწერას ის აზრი აქვს, რომ არ დაგვავიწყდეს მოსა-
ლოდნელი განსაცდელი. რომანის დასასრულს როდესაც შავი
ჭირი უკან იხევს, ქალაქის მოსახლეობა ზეიმობს გამარჯვებას და
იზოლაციის მოხსნას, ავტორი გვეუბნება შემდეგ რამეს პერსონა-
ჟების ენით: „–ო, არა, გინდათ ზემოდან გადახედოთ, ნება თქვენია,
მაგრამ ხალხი მუდამ ერთნაირია“ (კამიუ 1988: 259). იცვლებიან
მხოლოდ ერთეულები, მაგრამ ეს ცვლილება არის რადიკალური,
როგორც ბერნარ რიეს შემთხვევაში მოხდა. მისთვის სამყაროზე
და ცხოვრებაზე წარმოდგენა ისეთი ველარასდროს იქნება, როგო-
რიც ეპიდემიამდე იყო.

თხრობის დასასრულს მჟღავნდება თავად წიგნის დაწერის
მიზანი: „ყურებში სიხარულის ყიჟინა ჩაესმოდა, მაგრამ რიეს
ახსოვდა რომ ამ სიხარულს საფრთხე ელოდა, იცოდა, რომ შავი
ჭირის ბაცილა არასოდეს კვდება და არც არასოდეს ქრება და
შეიძლება დადგეს ერთი დღეც, როცა ადამიანთა საუბედუროდ
თუ მათ ჭკუის სასწავლებლად შავი ჭირი კვლავ გამოადგილებს
ვირთხებს და სასიკვდილოდ გამოგზავნის ბედნიერ ქალაქში“
(კამიუ 1988: 260).

როგორც ისტორიიდან არის ცნობილი, შავი ჭირის ეპიდემია
მართლაც იყო გავრცელებული აღნიშნულ ქალაქში, მხოლოდ
ბევრად ადრე, ვიდრე კამიუ დაწერდა ამის შესახებ. გავრცელებუ-
ლი მოსაზრების თანახმად რომანი სიმბოლურ ალეგორიულია
და მასში გადატანითი მნიშვნელობით ფაშიზმის გავრცელება და
ბატონობა იგულისხმება. ჩვენი აზრით, მისი გააზრების არეალი
უფრო ფართოა ვიდრე მხოლოდ ერთი რომელიმე იდეოლოგიის
გავცრელებისა და გაბატონების გამოხატვაა. ის არ გამორიცხავს
არც ფაშიზმის სიმბოლიზებას და არც კიდევ მრავალი სხვა მავნე
სენისა თუ იდეოლოგიისას. თუ გადავხედავთ თავად ავტორის

დამოკიდებულებას სიმბოლური ნაწარმოებების გააზრების შესახებ, უფრო ნათელი გახდება რა ფართო და მრავლის მომცველი შეიძლება იყოს მისი ინტერპრეტაცია.

„სიმბოლო ყოველთვის აღმატება იმას, ვინც მას იყენებს და ავტორს იმაზე მეტს ათქმევინებს, ვიდრე ამის სურვილი ქონდა. ამიტომაც სიმბოლოს ჩაწვდომის უტყუარი საშუალება სხვა სიმბოლოს გამოყენებაზე უარის თქმაა. საჭიროა ნაწარმოებს წინასწარ მოფიქრებული სქემების გარეშე მიუდგე და არ ეძებო მისი დაფარული დინებები“ (კამიუ 2017: 155). სიმბოლოს გასააზრებლად კი ასეთ ხერხს გვთავაზობს. თუ სიმბოლო გულისხმობს ორ პლანს, იდეებისა და შეგრძნებების ორ სამყაროს, მაშინ გვჭირდება ლექსიკონი, რომელიც მათ შორის ხიდს გადებდა. ამიტომ მხოლოდ ერთი კონკრეტული ნიშნით განხილვა აკნინებს რომანის ღირსებას.

ხოლო რაც შეეხება გაბრიელ გარსია მარკესის რომანს „სიყვარული ჟამიანობის დროს“ ან „სიყვარული ქოლერას დროს“ არის სასიყვარულო სამკუთხედზე აგებული ნაწარმოები. მასში აღწერილი ქალაქი ძალიან გავს კამიუსთან აღწერილს. მაგრამ აქ კიდევ უფრო გამძაფრებულია მოვლენები. ჰაერი მოწამლულია და დაბერებული ქალაქი სულს დაფავს. დაჭაობებული სივრცე და ადამიანთა უმოქმედობა გვხვდება აგრეთვე ჩვენ მიერ შესაძარებლად შერჩეულ ჯაბა ზარქუს რომანშიც. სამოქმედო სივრცის ამგვარი წარმოსახვა კი გვიქმნის განწყობას, რომ ეს სტაგნაცია უნდა შეიცვალოს. მარკესის ამ რომანში ნაკლებად შევხვდებით მაგიური რეალიზმისთვის დამახასიათებელ ელემენტებს. იგი გამოგვეცემს რეალურ ამბებს თავისი ტრაგედიითა და სიხარულით. ქოლერის ეპიდემიას ტექსტში ორი ძირითადი დანიშნულება აქვს. მთავარი პროტაგონისტი ფლორენტინო არის ისე დაავადდება სიყვარულით, რომ მომავლდავ სენს ემსგავსება ამ ავადობის შედეგად გამოვლენილი სიმპტომები. ამის გამო სწორედ დედამისი ერთ ხანს კიდევაც იფიქრებს ქოლერით არის ავადო. ფლორენტინო არის სიცოცხლის ბოლომდე რჩება ამ სიყვარულით შეპყრობილი. გაბრიელ გარსია მარკესმა სიყვარული ქოლერის სენთან გააიგივა და ამით შექმნა სიყვარულის თავისებური კონცეფცია. ფლორენტინო არისას ტრფობის ობიექტი ფერმინა დასა თავდაპირველად თუ

უპასუხებს იგივე გრძნობით, გარკვეული დროის შემდეგ უარყოფს და სხვას გაიხდის თავისი ცხოვრების მეგზურად. უნდა ითქვას ისიც, რომ ქოლერის დაავადებასთან არის დაკავშირებული ფერმინა დასასთვის ახალ თავყვანისმცემელთან და მომავალ მეუღლესთან ექიმ ხუვენალ ურბინოსთან შეხვედრა. გადის გარკვეული პერიოდი, ფერმინა დასა ხვდება რომ შეცდომა დაუშვა და საკუთარ თავს წაართვა ნამდვილი სიყვარულის მიერ მოგვრილი ბედნიერება. ფლორენტინო არისა ფერმინა დასას დაბრუნებას ელოდა ორმოცდათერთმეტი წელი ცხრა თვე და ოთხი დღე. ამდენი ხნის ლოდინის შემდეგ კი ეს დროც დადგა. დაქვრივებული ფერმინა დასა და ფლორენტინო არისა ერთად ბედნიერები მიდიან მოგზაურობაში გემით და აქ არის ძლიან საინტერესო მომენტი. მათი ცხოვრება გარიყულია. ისინი თუ მანამდე აქტიური მოქალაქეები იყვნენ, ბოლოს თითქოსდა მათთვის დრო მოწყდა რეალურ დინებას და სხვა განზომილებაში გადაიყვანა თავისი უცნაური მგზავრები.

მეორე შემთხვევაში კი ქალაქში მართლაც გავრცელებულია ქოლერის ეპიდემია. მიუხედავად იმისა, რომ რომანში აღწერილი მოქმედების დრო თითქმის სამოც სამოცდაათ წელს მოიცავს, ქოლერა არ მთავრდება, ის შეიძლება ნებისმიერ დროს გავრცელდეს და გვამებით გაავსოს ქალაქი. გვამები მთელი თხრობის მანძილზე შეიძლება გაჩნდნენ სხვადასხვა მიზეზით. ჰაერი გაჟღენთილია მყრალი სუნით და სახლის სახურავები სავსეა სვავებით. სიკვდილით დაავადებულ და სიმყრალით გაჟღენთილ ჰაერს გაბრიელ გარსია მარკესის სხვა რომანებშიც ვხვდებით. მაგრამ ასეთი სიხშირით და სიმძაფრით არა, როგორც ამ ტექსტში. ყოველივე ეს კი მიმანიშნებელია იმის, რომ სიკვდილი და ეპიდემიით გამოწვეული ტრაგედიები ავტორისთვის მსოფლგანცდის ნაწილს წარმოადგენს. მისთვის სიკვდილია ყველგან სადაც ადამიანის შინაგანი სამყარო ცარიელდება და ხრწნას იწყებს.

„იქიდან მომავალი ზეთისა და შუადღის დასიცხული სახლის ოხშივარი ერთმანეთს ერწყმოდა და სიმყრალეში დაბმული ანგელოზის სუნი დგემოდა“ (მარკესი 2010: 9).

„სეირნობის დაწყებისთანავე ფერმინა დასამ სახეზე თავსაბურავი ჩამოიფარა. იმის კი არ ეშინოდა ვინმეს არ ეცნო, უბრალოდ

არ სურდა სადგურიდან სასაფლაომდე ყოველ ნაბიჯზე დაყრილი მზეში გაბერილი გვამების ცქერა. სოფლის თავებმა აუხსნეს ქოლერააო. თეთრი დუჭი ადგათ პირზე და იმასაც ხედავდა, რომ არცერთ მკვდარს კეფაში ჩაჭედული ტყვია არ უჩანდა, როგორც საჰაერო ბურთიდან ექიმმა ურბინომ შენიშნა.

– ასეა – თქვა ოფიცერმა – ღმერთიც აუმჯობესებს მეთოდებს“ (მარკესი 2010: 221).

მის მიერ დაწერილ „პატრიარქის შემოდგომაშიც“ ვკითხულობთ: „ჩვენამდე მოაღწია დამძლარი სვაკების მძიმე ქმენამ, ჩვენც მათივე ფრთების ფართქუნით მოდენილი სიმყრალის სუნს მივყევით და მივადექით სააუდენციო დარბაზს“ (მარკესი 2006: 5).

მიუხედავად იმისა, რომ მთელი თხრობის მანძილზე რომანს ლაიტ მოტივად გასდევს ქოლერა და სიკვდილი, ავტორი დიდ დროს არ უთმობს მისით ავადობისა და მის წინააღმდეგ გატარებული ღონისძიებების აღწერას. სამაგიეროდ დაწვრილებით არის აღწერილი ფლორენტინა არისას სიყვარულით დასნეულებისა და ავადობის წლები. ჩვენი აზრით, ავტორმა სიყვარულისა და ქოლერის სენის გვერდიგვერდ წარმოჩენით ხაზი გაუსვა ადამიანის არსებობის ორ უმთავრესს საზრისს, რომელიც რადიკალურად ცვლის ცხოვრებას. დასაწყისშივე ერთ-ერთი პერსონაჟი ექიმი ხუვენალ ურბინო ასე ფიქრობს სიკვდილის შესახებ: „სიკვდილთან ამდენი ხნის ბრძოლისა და ბოლოს მასთან შეგუების შემდეგ, ახლა თვითონ პირველად ჩახედა მას თვალებში და მოეჩვენა, რომ ისიც უყურებდა. ეს სიკვდილის შიში არ იყო, არა, ეს შიში უკვე რამდენი წელია იჯდა მასში, მასთან ერთად ცხოვრობდა და მისი ჩრდილის ჩრდილად ქცეულიყო იმ ღამიდან ცუდი სიზმრებით შემოფოთებულს რომ გაეღვიძა და მიხვდა: სიკვდილი პერმანენტული ალბათობა კი არ ყოფილა, როგორც ყოველთვის ეგონა, არამედ წამიერი რეალობა“ (მარკესი 2010: 29). მარკესმა მოგვცა ორი ყველაზე მნიშვნელოვანი სიტყვის სიკვდილისა და სიყვარულის თავისებური დეფინიცია.

ჯაბა ზარქუას რომანი „ვაჟა-ფშაველას I ჩიხი“ დაიწერა ოცდამეერთე საუკუნის მეორე ათწლეულის ბოლოს, ვიდრე კოვიდის ეპიდემია შემოიჭრებოდა საქართველოშიც და მნიშვნელოვან დირექტივებს შეიტანდა ცხოვრების წესში. მასში აღწერილია ვაჟა-

ფშაველას პირველ ჩიხში მდებარე ხრუმოვკა, რომელიც სრულიად შემთხვევით ექცევა იზოლაციაში იმ მიზეზით, რომ იქ ცხოვრობს სავარაუდო კოვიდ ინფიცირებული. ყურადღებას იქცევს ის ფაქტი, რომ ავტორი ცდილობს წინ გაუსწროს მოვლენებს და დააკვირდეს რა გავლენას ახდენს ადამიანებზე იზოლაციაში ყოფნა. მაგრამ მისი პერსონაჟები იზოლაციაში მოხვედრამდეც გამოირჩეოდნენ ფსიქო-ემოციური აშლილობით და მხოლოდ ამ ფაქტს ვერ დაუვკავშირებთ მათში მიმდინარე ცვლილებებს. თუმცა შემთხვევითი იზოლაცია და მისი გვერდითი მოვლენები გახდა რომანის მთავარი ხაზი, ამავდროულად აქ ვხვდებით ძალიან ბევრ მნიშვნელოვან ასპექტს, ურომლისოდაც თანამედროვე ადამიანის ხედვა და ეგზისტენციალური კრიზისის გააზრება გაჭირდებოდა. ავტორმა ამ კორპუსში თავი მოუყარა თანამედროვე ადამიანის სხვადასხვა ტიპებს თავისი პრობლემებითა და ტრაგედიებით. აქ შეხვდებით პირველობის მოყვარულ მამაკაცს, რომელსაც ერთი სული აქვს ვინმე თავისზე სუსტი ნახოს და მოახდინოს ძალების დემონსტრირება. ნარკოდამოკიდებულ და მოღალატე ცოლს. შვილმკვდარ დედას, რომელიც შიზოფრენიამდე მიუყვანია თავის ტრაგედიას. ასევე თვალსაჩინოა როგორი გავლენა აქვს სახელმწიფოს ადამიანთა ბედზე. სიმბოლური დატვირთვა აქვს იმ გარემოებასაც, რომ მთავარ პერსონაჟებს ამ კორპუსში დღიურად ქონდათ ნაქირავები ბინა პაემნისთვის. თითქოს საბოლოოდ აქვე გამოცლილი საყრდენი და დაკარგული სიმყუდროვე. მათი სიყვარული დასასრულის პირას არის მისული და ცდილობენ ხელჩასაჭირი იპოვონ, რათა საბოლოოდ არ გაწყდეს ურთიერთობა. მარიამი მარტოხელა დედაა და ნაადრევად დაობლებულს ოჯახზე ზრუნვა დააწვა კისერზე. არადა თავად ყველაზე მეტად ესაჭიროება საყრდენი და სიმშვიდე, რომელსაც რეალობაში ვერ პოულობს. ამიტომ ნარკოდამოკიდებული ხდება და დროებით სხვა სამყაროში ინაცვლებს. ნარკოტიკებს მოიხმარს ასევე გაბრიელიც. „მეოთხე სართულის ოროთახიანიდან რანაირი ხმა არ გამოსულა, რანაირი უცხო ფრაზა არ მოუსმენიათ მეზობლებს... მაგრამ ეს რაღაც სხვა იყო. ბიჭი ყვიროდა, გოგო ჩუმად პასუხობდა. მეზობლები ამ დროს ყველაზე მთავარს ვერ ხედავდნენ – მათ სახეებს. გოგონას სახეზე იკითხებოდა სარკაზმი და სიცარიელე, ბიჭი-

საზე – ტკივილი და პანიკა. გოგოს მარიამი ერქვა, ბიჭს – გაბრიელი“ (ზარქუა 2020: 6).

მარიამი ნარკოტიკის დიდი დოზის მიღების შემდეგ წარმოიდგენს, რომ გამოკეტილია გამჭვირვალე კოლბაში, სრულიად შიშველი. თითქოს დედის საშოში ყოფილიყოს. მას არ სურს ვინმემ დაურღვიოს სიმყუდროვე. არის ერთი ფრაზა, რომლითაც იწყება რომანი და საკმაოდ ბევრჯერაც მეორდება. „this game has no name and the end will never be the same“. მათ ჰგონიათ, რომ ჩართულები არიან თამაშში და დასასრულის მოულოდნელობისკენ არის მიმართული თხრობაცა და მათი საქციელიც. ხშირად უწევთ სახელების შეცვლა და ახალ სახელებს ისე ადვილად ეგუება გაბრიელი, არანაირი დისკომფორტს არ განიცდის. ამ სახეში სიმბოლოზებულაა იდენტობის კრიზისი და რეალობის მიუღებლობა. როდესაც არაფერი ღირებული და მყარი აღარ არსებობს არც საკუთარი სახელი და გვარი ადარდებს. საყურადღებოა აგრეთვე თხრობითი სტრატეგიების შეჯახება ტექსტში. აქ ავტორი, პერსონაჟები და მთხრობელი მკვეთრად გამიჯნულები არ არიან. დანაწევრებული ცნობიერება ქმნის მხატვრული ტექსტის ისეთ ნამსხვრევებს, რომელთა აწყობა და მთლიანობის დანახვა თითქმის შეუძლებელია.

ჩვენ ვნახეთ ეპიდემიის მხატვრული ასახვის სამი განსხვავებული ვარიანტი. ალბერ კამისტოვის ეპიდემიასა და სიკვდილს განსაკუთრებული დატვირთვა აქვს. ერთი მხრივ დაგვაფიქროს სიცოცხლის საზრისზე და მეორე მხრივ უფრო მეტად შეგვაყვაროს სიცოცხლე და ადამიანები. მხატვრული დრო და სივრცე კი იცვლება იმდენად, რამდენადაც ამას იზოლაცია მოითხოვს. პერსონაჟები თავისებურ რეაქციას გახატავენ მიმდინარე მოვლენებზე, ხალხი ყველაფერს მალე ივიწყებს და უცვლელი რჩება, მეტამორფოზას განიცდის მხოლოდ ბერნარ რიე.

გაბრიელ გარსია მარკეზისთვის სივრცე დაჭაობებულია და ჰაერი მკვდარი. როგორც სათაურიდანაც ვიგებთ „სიყვარული ქოლერას დროს“, სიყვარული არის ერთადერთი რამ, რომელმაც შეიძლება დაამარცხოს დრო და ნათელი წერტილი გახდეს უფერო სამყაროში. ხოლო ჯაბა ზარქუასთვის იზოლაცია გახდა

შესაძლებლობა ერთ სივრცეში მოეყარა თავი სხვადასხვა ინდივიდებისთვის და თვალსაჩინო გაეხადა თანამედროვე ადამიანის კრიზისი. ამგავარად განსხვავებული პერსპექტივები კაცობრიობის ერთ დიდ განსაცდელს, ეპიდემიის გავრცელებას, სხვადასხვა დატვირთვას ქნენ.

დამოწმებანი:

დოჩანაშვილი 2013: დოჩანაშვილი გ. *სამოსელი პირველი*. თბილის: გამომცემლობა „მერიდიანი“, 2011.

ზარქუა 2020: ზარქუა ჯ. *ვაჟა-ფშაველას პირველი ჩიხი*. თბილისი: გამომცემლობა „ინტელექტი“, 2020

კამიუ 1988: კამიუ ა. *შავი ჭირი*. თბილისი: გამომცემლობა „მერანი“, 1988

კამიუ 2017: კამიუ ა. *სიზიფის მითი*. თბილისი: გამომცემლობა „აგორა“, 2017.

მარკესი 2006: მარკესი გ. *პატრიარქის შემოდგომა*. თბილისი: გამომცემლობა „სიესტა“, 2006.

მარკესი 2010: მარკესი გ. *სიყვარული ჟამიანობის დროს*. თბილისი: გამომცემლობა „სიესტა“, 2010.

Rūta Brūzgienė

Lithuania, Vilnius

Mykolas Romeris University

Lithuanian Baroque: The Existential Concept of Being in the Hymnals of Protestants and Catholics

Summary

Baroque epoch (late 16th - 18th centuries) brought proliferation of sciences and arts to Lithuania, construction of numerous Baroque etc. Yet, the 17th century is called the Century of Disasters due to numerous wars, the occupation of Lithuania (1654–1661), massive deaths, famine and plague epidemics. This period saw an unprecedented number of religious hymns published as well. The best-known hymn writers are Catholic S. M. Slavočinskis (1646), Pr. Šrubauskis (1679); Protestants: Evangelical Reformed (Calvinist) St. Jaugel-Telega (1653); Evangelical Lutheran M. Švoba (Schwabe), (1666, 1685). The aim of this article is to discuss some motives of the existential concept